

*Toimi oikein
tilastoalalla*

*Tilastokeskuksen
ammattieettinen opas*

Toimi oikein tilastoalalla

Tilastokeskuksen ammattieettinen opas

Kansi: Hilikka Lehikoinen

© 2002 Tilastokeskus

ISSN 0355-2063
= Käsikirjoja
ISBN 952-467-095-X

Yliopistopaino, Helsinki 2002

Alkusanat

Luotettavat tilastot kuuluvat demokraattisen valtion perusrakenteeseen. Tilastot kertovat, miten asiat yhteiskunnassa ovat.

Tilastoalan työntekijöillä on velvollisuuksia yhteiskuntaa, asiakkaita ja rahoittajia kohtaan sekä niitä yksilöitä ja yhteisöjä kohtaan, joita tilastot kuvaavat. Nämä velvollisuudet muodostavat monimuotoisen kokonaisuuden, jossa tilastontekijä joutuu tekemään valintoja tilanteissa, joissa kaikkia tahoja ei voi palvella niin hyvin kuin olisi ehkä toivottavaa. Velvollisuus yhtä kohtaan saattaa rajoittaa mahdollisuutta palvella toista.

Perinteisesti valinnat aiheutuvat siitä, että tulee ottaa huomioon sekä tilastoihin kohdistuvat käyttötarpeet, tietosuoja että perustietojen antajille aiheutuva tiedonantotaakka. Lisääntyvä kilpailu tietomarkkinoilla ja tutkimuksessa luo myös uusia eettisiä ongelmatilanteita.

Tämä opas on tarkoitettu Tilastokeskuksen henkilöstölle, asiakkaille ja sidosryhmille. Sitä suositellaan myös soveltuvien osien noudatettavaksi muissa tilastoja tuottavissa laitoksissa.

Tässä oppaassa kuvattuja yleisiä periaatteita on konkreettisemmin käsitelty useissa muissa Tilastokeskuksen antamissa ohjeissa, jotka ovat koko henkilöstön saatavilla sekä Tiimifoorumilla että Intranet -verkossa.

Heli Jeskanen-Sundström
Pääjohtaja

Sisällys

1	Johdanto	5
1.1	Miksi etiikkaopas tilastoammattilaiselle?	5
1.2	Ketkä ovat tilastoammattilaisia?	6
1.3	Ketkä ovat asiakkaita?	6
1.4	Mitä on ammattietiikka?	6
1.5	Mistä eettiset ongelmat nousevat?	6
1.6	Laki ja etiikka	7
2	Velvollisuudet yhteiskuntaa kohtaan	8
2.1	Tilastotoimen pääperiaatteet	8
2.2	Puolueeton tilasto palvelee yhteiskuntaa	9
2.3	Tilastot pitää julkistaa	10
2.4	Laatu ja luotettavuus on tärkeää	10
2.5	Virallisen tilaston kattavuudesta (relevanssista) huolehdittava	11
2.6	Hyvää tiedonhallintatapaa on noudatettava	11
3	Velvollisuudet tiedonantajia ja niitä yksilöitä ja yhteisöjä kohtaan, joita tilastot kuvaavat	12
3.1	Tilastojen perustietojen keruu	12
3.2	Tietojen yhdistely	13
3.3	Tietojen julkaiseminen	13
3.4	Tilastoyksikkökohtaisten tietojen luovutus	14
4	Velvollisuudet asiakkaita kohtaan	16
4.1	Hyvä asiakaspalvelu	16
4.2	Tietosuoja voi estää toimeksiannon ottamisen	17
4.3	Asiakkaan oikeudet	17
5	Velvollisuudet rahoittajia ja työnantajaa kohtaan	18
5.1	Vastuu suorituksesta, ammattitaidosta ja laadusta	18
5.2	Vastuu yrityskuvasta ja liikesalaisuuksista	18
	Liitteet:	
	Liite 1: EU:n tilastoasetuksen 10 artikla	19
	Liite 2: Tilastoalan ammattietiikkaan liittyviä päätöksiä, suosituksia, säädöksiä ja ohjeita	20

1 Johdanto

Kiinnostusta etiikkaan ovat viime vuosina lisänneet erityisesti asenteiden ja arvo maailman muutokset sekä toiminnan ja toimintaedellytysten monipuolistuminen. Monet ammattikunnat, liike-elämän järjestöt ja yksityiset yritykset ovat koonneet eettiset periaatteensa ohjeistoksi.

Tilastoalalla ammattietiikka on ollut perinteisesti tärkeä. Kansainvälinen Tilastoinstituutti (ISI) hyväksyi vuonna 1985 tilastoalan ammattietikkajulistuksen, jonka pohjalta Tilastokeskus laati oman ammattieettisen oppaan vuonna 1993. Nyt käsillä oleva opas on vuoden 1993 oppaan uudistettu laitos. Tärkeimmät muutokset aiheutuvat vuonna 1994 hyväksytyistä YK:n virallisen tilaston peruseriaa-
periaatteista, Euroopan unionin jäsenyydestä ja kansallisen lainsäädännön muutumisesta.

1.1 Miksi etiikkaopas tilastoammattilaiselle ?

Tämä on opas Tilastokeskuksen henkilöstön tärkeimmistä eettisistä arvoista. Vaikka oppaassa puhutaan Tilastokeskuksesta ja sen työntekijöistä, periaatteita voidaan noudattaa tilastoalalla yleisemminkin. Eettiset periaatteet ovat hyödyksi niin tilastoalalla työskenteleville henkilöille kuin heidän asiakkailleen samoin kuin muille viraston sidosryhmille. Oppaasta on hyötyä myös tilastoalan lainsäädännön kehittämisessä ja soveltamisessa sekä Tilastokeskuksen toimintatapoja kehitettäessä.

Etiikkaoppaan tarkoituksena on selkiinnyttää Tilastokeskuksen menettelytapoja ja helpottaa eettisten ongelmatilanteiden ratkaisemista. Oppaan toivotaan lisäävän ja vahvistavan yleisön, asiakkaiden sekä perustietojen antajien luottamusta tilastoihin ja niiden tekijöihin. Oppaan avulla Tilastokeskuksen työntekijä voi etsiä hyväksyttäviä ratkaisuja esille tuleviin eettisiin ongelmiin. Tilastokeskuksen palvelukyky paranee, kun kaikkia eettisiä ongelmia ei tarvitse pohtia ja ratkaista aina uudelleen. Eettisten ongelmien ratkaisemisessa Tilastokeskuksessa auttaa tilastoeettinen lautakunta. Toimintayksiköt voivat pyytää lautakunnalta lausunnon siitä, miten ongelmalliset tapaukset tulisi ratkaista.

Tilastoammattilaisten eettiset arvot ovat kansainvälisiä. Euroopan unionin jäsenyys on tehnyt kansainvälisyydestä kiinteän osan Tilastokeskuksen jokapäiväistä toimintaa. Tilastoalan tärkeimmät ammattieettiset periaatteet on määritelty myös unionin tilastotoimen perustaksi.

Periaatteiden toteutumisen kannalta on välttämätöntä, että ne tunnetaan hyvin myös kansallisella tasolla ja toimitaan niiden mukaan. Kansainvälinen yhteistyö ja konsultointi ovat viime vuosina huomattavasti lisääntyneet. On tärkeää, että kansainväliseen yhteistyöhön osallistuvat tuntevat hyvin tilastoalan ammattieettiset periaatteet ja edistävät niiden toteutumista omalta osaltaan.

1.2 Ketkä ovat tilastoammattilaisia ?

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja kuvaavia tilastoja tarvitsijoiden käyttöön. Tässä työssä tarvitaan monien eri ammattiryhmien yhteistyötä. Tämän oppaan tarkoituksena on toimia kaikkien näiden ammattiryhmien apuna tilanteissa, joissa joutuu pohtimaan oikeita menettelytapoja.

1.3 Ketkä ovat asiakkaita

Tilastokeskuksen asiakkaita ovat kaikki Tilastokeskuksen palvelujen käyttäjät. Asiakas voi olla tekemisissä Tilastokeskuksen kanssa esimerkiksi välillisesti julkaisujen tai muiden tuotteiden ostajana ja tiedotteiden lukijana, viestinten, internetin tai tietokantojen välityksellä tai välittömässä asiakaskontaktissa neuvotteluissa, kysyessään puhelimitse tietoja, tilatessaan erityisselvitystä tai käydessään Tilastokirjastossa.

1.4 Mitä on ammattietiikka?

Etiikka-sana tulee kreikankielen sanasta "ethos", joka tarkoittaa hyvän ja pahan erottamista. Etiikka on siis hyvää käyttäytymistä ja se edistää ihmisten ja koko yhteiskunnan hyvinvointia.

Ammatti on tiettyjen tietojen ja taitojen kokonaisuus. Ammattilaisella on oikeuksia ja valtaa. Tämä merkitsee sitä, että hän on jossakin määrin itsenäinen suhteessa yhteiskunnan päätösmekanismeihin, hän tekee päätöksiä ammattiasioistaan ilman, että muiden päätökset koko ajan sitovat häntä.

Ammattiin liittyvät valta ja oikeudet vaativat tasapainokseen tietyn vastuun ja tietyt velvollisuudet. Valta, oikeudet, vastuu ja velvollisuudet määrittellään ammattietiikassa siten, että syntyy mahdollisimman ehjä kokonaisuus.

Eri ammattiryhmillä on oma ammattietiikkansa. Se määräytyy ammatille ominaisista arvopäämääristä, jotka liittyvät esimerkiksi yhteiskuntaan, valtiovaltaan, liike-elämään tai yksittäisiin ihmisiin.

Tilastontekijän arvopäämääränä on puolueettoman, monipuolisen ja luotettavan kuvan antaminen yhteiskunnasta tietojen kohteiden tietosuoja kunnioittaen ja tasapuolisesti asiakkaita kohdellen.

1.5 Mistä eettiset ongelmat nousevat?

Tilastokeskuksen ja sen työntekijöiden toimintaympäristö muuttuu. Syntyy uusia eettisiä pulmia ja vanhatkin eettiset ongelmat nousevat taas keskusteluun. Jotkut

näistä toimintaympäristön muutoksista ovat tapahtuneet aivan viime vuosina, jotkut ovat peräisin viime vuosikymmeniltä.

Tilastokeskuksen hallussa on kiinnostavia tietoaineistoja, joita halutaan laajempaan käyttöön. Myös tietotekniikan nopea kehitys korostaa tilastotekijän eettisten ohjeiden tarpeellisuutta. Tekninen kehitys on tehnyt tiedonsiirrosta helppoa. Tämä lisää vaatimuksia saada Tilastokeskuksen aineistoja asiakkaiden käyttöön.

Samalla yksilöiden ja yhteisöjen huolestuneisuus tietosuojastaan kasvaa. Tämä on otettava huomioon samoin kuin asiakkaiden odotukset. Tilastokeskuksen perustietojen saanti on aina turvattava, sillä ilman niitä ei voida tehdä tilastoja, joilla asiakkaita palvellaan.

Tulosjohtamisen korostamat tuloksellisuusvaatimukset voivat aiheuttaa ristiriitoja perinteisten eettisten periaatteiden kanssa. Markkinoilla kysyntä ei välttämättä kohdistu esimerkiksi tilastojen jatkuvuuden kannalta tärkeisiin alueisiin. Markkina-voimien kasvanut merkitys on tuonut myös sisäpiirisäännökset tilastoihin.

Tilastokeskuksen perinteisillä aloilla on myös kilpailua, jolloin joutuvat vastakkain tuotteen eri laatutekijät kuten luotettavuus ja nopeus.

Yhteiskunnan kasvava monimutkaisuus asettaa tilastoalan työntekijälle uusia vaatimuksia tai korostaa vanhoja. Tilastojen sanomaa pitää avata esittämällä tietoa entistä yleistajuisemmin ja havainnollisemmin ja samalla riittävän täsmällisesti.

Tilastokeskus on usein esillä julkisuudessa, ja kansalaiset tuntevat viraston varsin hyvin. Koulutustason nousu ja tiedonkulun parantuminen ja nopeutuminen ovat yhdessä tehneet kansalaisista kriittisempiä. Sama koskee joukkoviestimiä. Tämä on lisännyt organisaatioiden julkisen kuvan tärkeyttä ja korostanut selvien eettisten pelisääntöjen merkitystä.

1.6 Laki ja etiikka

Eettisillä periaatteilla on merkitystä sekä lainsäädännön valmistelussa että sen soveltamisessa. Eettisiä periaatteita on usein otettu lainsäädäntöön. Esimerkiksi eräiden maiden tilastolakeihin on kirjattu sellaisia eettisiä periaatteita kuin puolueettomuus ja tieteellinen riippumattomuus. Euroopan Yhteisön tilastoasetuksessa (EY) N:o 322/97 on lueteltu yhteisön tilastotoimen tärkeimmät eettiset periaatteet. Myös Suomen tilastolain mukaan tietoja on käsiteltävä hyvää tilastotapaa noudattaen ja tilastoalalla yleensä sovellettavien kansainvälisten suositusten ja menettelytapojen mukaisesti. Tällä viitataan erityisesti tilastoalan eettisiin periaatteisiin.

Eettiset periaatteet kattavat kuitenkin yleensä laajemman alueen kuin lainsäädäntö; etiikka on usein ankarampi kuin laki. Lain vastaisesti toimiminen ei tietenkään ole eettisesti hyväksyttävää, mutta aivan laillinen toiminta saattaa joskus olla epäeettistä.

Lainsäädäntöä voidaan täydentää eettisillä periaatteilla. Tilastoalalla näin tapahtuu esimerkiksi tietojen luovuttamisessa. Laki antaa siinä harkintavallan, jonka käyttämisessä eettisillä periaatteilla on tärkeä merkitys.

2 *Velvollisuudet yhteiskuntaa kohtaan*

2.1 *Tilastotoimen pääperiaatteet*

Yhteiskunnan tietotarpeita palvelevan tilastotoimen tulee perustua selkeille toimintaperiaatteille, joilla pyritään varmistamaan tilastojen laatu sekä tietojen käyttäjien ja tietojen antajien luottamus tilastojen laatijoita kohtaan. Tilastotoimen keskeiset periaatteet on määritelty kansainvälisesti mm. YK:n tilastokomissiossa ja EU:n tilastojen osalta EY:n tilastoasetuksessa. Näitä periaatteita noudatetaan myös Tilastokeskuksen toiminnassa.

Yhdistyneiden kansakuntien tilastokomissio hyväksyi 1994 virallisen tilaston perusperiaatteiksi 10 periaatetta, joiden keskeinen sisältö on seuraava:

1. Tilastot ovat välttämätön osa demokraattisen yhteiskunnan informaatioperustaa. Tilastoviranomaisten tulee laatia ja saattaa käyttöön viralliset tilastot puolueettomuutta noudattaen.
2. Ammattimaisuus, tieteelliset periaatteet ja ammattietiikka ovat toiminnan perustana.
3. Tilastojen lähteet, laadintamenetelmät ja prosessit perustuvat tieteellisiin standardeihin ja menetelmiin.
4. Tilastojen virheellisiä tulkintoja ja väärinkäyttöä tulee ehkäistä.
5. Tietolähteet valitaan ottaen huomioon laatu, ajantasaisuus, kustannukset ja vastaajien rasitus.
6. Tilastotoimessa on yksikkötietoja koskeva tiukka tietosuoja ja yksikkötietoja käytetään vain tilastollisiin tarkoituksiin.
7. Tilastointia koskeva lainsäädäntö ja muut toimintaperiaatteet ovat julkisia.
8. Kansallisen tilastotoimen koordinointi on välttämätöntä tehokkuuden ja johdonmukaisuuden turvaamiseksi.
9. Kansainvälisesti hyväksytyjen käsitteiden, luokitusten ja menetelmien käyttöä edistetään.
10. Kansainvälinen ja monenkeskinen tilastoyhteistyö auttaa kaikkien maiden tilastotoimen kehittämistä.

Neuvoston asetuksessa (EY) N:o 322/97 yhteisön tilastoista on tiivistetty tilastotoimissa kansainvälisesti ja myös EU:n tilastotoimissa noudatettavat edellä mainittuihin YK:n periaatteisiin pohjautuvat kuusi periaatetta.

Näitä ovat

- puolueettomuus
- luotettavuus
- relevanssi
- tilastosalaisuus
- avoimuus
- kustannustehokkuus.

Periaatteiden sisältö on yksityiskohtaisesti määritelty EU:n tilastoasetuksen 10 artiklassa, johon jokaisen Tilastokeskuksen työntekijänkin on syytä tutustua (liitteenä 1).

2.2 Puolueeton tilasto palvelee yhteiskuntaa

Demokratiassa yhteisiä asioita on mahdotonta hoitaa tehokkaasti ilman luotettavia ja riittävän kattavia tilastoja. Ilman tilastotietoja kansalaisten on vaikea muodostaa realistista käsitystä elinoloistaan ja yhteiskunnan toiminnoista, saati sitten tehokkaasti valvoa etujaan ja osallistua demokraattiseen päätöksentekoon. Myös julkinen hallinto, Euroopan unioni, elinkeinoelämä ja tutkimustoiminta tarvitsevat luotettavia virallisia tilastoja pystyäkseen toimimaan tehokkaasti.

Viralliset tilastot ovat osa yhteiskunnan välttämätöntä infrastruktuuria eli perusrakennetta. Viralliseen tilastoon luetaan valtion viranomaisten yleiseen käyttöön laatimat tilastot. Virallinen tilasto on rahoitettu julkisin varoin.

Viralliset tilastot ovat luonteeltaan julkishyödykkeitä, joiden tuotanto kuuluu julkisen sektorin hoidettavaksi verovaroin.

Riippumattoman tilastoviraston asema ei perustu ainoastaan rahoitustekijään. Hajautetun suunnittelun ja eturyhmien keskinäisten neuvottelujen perustaksi yhteiskunta tarvitsee asiatietoja, jotka ovat kaikilla osapuolilla käytettävissä samantavaisina ja samalla tavalla. Tilastojen tuottaminen Euroopan unionin tarpeisiin edellyttää myös riippumattomien tilastoviranomaisten olemassaoloa. Riippumattoman tilastovirasto pystyy lisäksi parhaiten ottamaan huomioon ja turvaamaan eri kohderyhmien tietosuojavaatimukset.

Tilastokeskus pyrkii tilastoillaan kattamaan yhteiskunnan tärkeimmät lohkot. Tilastokeskuksen talousarviosta rahoitettuja tilastoja täydentävät asiakkaan toimeksiannosta tehdyt tilastot ja tilastolliset selvitykset.

2.3 Tilastot pitää julkistaa

Virallinen tilasto pitää julkistaa, sillä vain julkistettuna se palvelee tasapuolisesti yhteiskuntaa ja kansalaisia.

Julkistettaessa tilastoja yhteiskunnasta Tilastokeskus ei aseteta ketään tilastonkäyttäjää parempaan asemaan kuin toista. Näin korostetaan, että Tilastokeskus on koko yhteiskunnan tilastokeskus.

Julkistamisen pitää olla tehokasta. Yleisen yhteiskuntatilaston pitää olla kaikkien saatavilla, ja se pitää julkaista laajasti eri jakelukanavia käyttäen.

Internet on lisännyt tuntuvasti mahdollisuuksia tietojen tehokkaaseen jakeluun. Yleiseen käyttöön tarkoitettujen tilastotaulukoiden laatimisen lähtökohtana tulee olla yleinen kiinnostavuus, tasapuolisuus ja kustannustehokkuus. Tilastotaulukoita ei tuoteta suuria määriä varmuuden vuoksi mahdollisia käyttäjiä varten, vaan tilastotiedot asiakkaiden erityistarpeita varten tuotetaan asiakkaiden toimeksiannosta. Tilastokeskuksen julkistamiskalenterista tietojen käyttäjät saavat jo etukäteen tietoonsa tärkeimpien tilastotietojen julkistamisajankohdat.

Tilastojen pitää olla kaikkien käyttäjien saatavilla yhtä aikaa. Tilastolain mukaan tilastot on julkistettava mahdollisimman pian niiden valmistumisen jälkeen. Laki edellyttää myös, että rahoitusmarkkinoiden toimintaan vaikuttavia tilastoja (ns. sisäpiiritilastot) ei anneta kenellekään ennen niiden julkistamisajankohtaa, vaan kaikki käyttäjät saavat tiedot yhtäaikaan etukäteen ilmoitettuna ajankohtana.

Muihin tilastoihin noudatetaan käytännössä samoja periaatteita. Niistä voidaan kuitenkin erityisissä poikkeustapauksissa Tilastokeskuksen julkistamisohjeen mukaan antaa tietoja myös etukäteen ao. tilastojohtajan luvalla edellyttäen, ettei tietojen saaja julkista niitä ennen sovittua ajankohtaa.

Tilaston esitystavan on oltava selkeä ja hyvin ymmärrettävä. Laajoille kansalaispiireille tarkoitettujen tilastojen tulee olla yleistajuisia. Tilastokeskuksen kaikille avoimen verkkokoulun kautta pyritään opastamaan tilastojen käyttöä kuvaamalla tilastojen sisältö ja käyttötavat.

2.4 Laatu ja luotettavuus ovat tärkeitä

Tilastontekijäin on huolehdittava tilastotuotteiden ja palvelujen korkeasta laadusta. Laatua arvioivat tuotteiden ja palvelujen tuottajat ja käyttäjät, mutta myös tieteelliset ja kansainväliset yhteisöt.

Tilastojen luotettavuuden arvioimiseksi laadintamenetelmien on oltava julkisia ja yleisesti hyväksyttäviä. Tilastoon liitetään laatuseloste tai kuvaus, josta voi päätellä tietojen luotettavuuden ja mahdolliset epätarkkuusriskit. Tavoitteena on opastaa tilastojen oikeaan käyttöön ja tulkintaan.

Laatuun kuuluu myös muun muassa tilaston valmistuminen asiakkaan kannalta oikeaan aikaan, joustavuus sekä henkilöstön yhteistyökyky ja toiminnan asiakaslähtöisyys.

Tilastokeskus kehittää toimintaansa eurooppalaisen laatupalkintostandardin EFQM:n mukaisesti. Tilastokeskuksen laatukäsikirjassa annetaan tarkempia ohjeita laadukkaasta toiminnasta ja laadun kehittamisestä.

2.5 *Virallisen tilaston kattavuudesta (relevanssista) huolehdittava*

Tilastokeskuksen tilastontekijät kantavat vastuuta paitsi tilaston laadusta myös yhteiskunnallisen tilaston kattavuudesta. Tilastojen käyttäjille tärkeiden yhteiskuntalohkojen tulisi olla mahdollisimman kattavasti virallisen tilaston kuvauskohteina. Uudet, merkittävät yhteiskunnalliset ilmiöt ja ongelmat on saatava virallisen tilaston piiriin niin pian kuin mahdollista.

Tilastojen tuottamisen lisäksi Tilastokeskuksen tehtävänä on kehittää valtion tilastotoimintaa yhteistyössä muiden valtion viranomaisten kanssa. Tilastojen kattavuuden ja yhtenäisyyden kannalta on välttämätöntä, että tilastoja laativat viranomaiset toimivat hyvässä yhteistyössä ja että tilastotoimen koordinointi hoidetaan tehokkaasti.

2.6. *Hyvää tiedonhallintatapaa on noudatettava*

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) edellyttää kaikilta julkisia tehtäviä hoitavilta hyvän tiedonhallintatavan noudattamista. Hyvä tiedonhallintatapa on myös osa tilastolain mukaista hyvää tilastotapaa. Hyvä tiedonhallintatapa edellyttää mm., että tietojen käsittelyssä sovellettavat menettelytavat ja tietojärjestelmien sisältö on selkeästi kuvattu ja että tietoturva on asianmukaisesti varmistettu. Tietojen aktiivisen käsittelyvaiheen jälkeen on myös huolehdittava tietoaineistojen arkistoinnista tai hävittämisestä arkistolain ja Tilastokeskuksen arkistointiohjeiden mukaisesti.

3 *Velvollisuudet tiedonantajia ja niitä yksilöitä ja yhteisöjä kohtaan, joita tilastot kuvaavat*

Kohdehenkilöllä tarkoitetaan tässä luonnollista henkilöä tai henkilöiden muodostamia perheitä, kotitalouksia tai muita vastaavia, jotka esiintyvät tilastoaineistossa tilastollisina yksikköinä ja joihin kohdistuvia tietoja kerätään tilastoja varten.

Kohdeyhteisö on vastaavanlainen tilastoyksikkö, joka voi olla mm. yritys tai muu taloudellisen toiminnan yksikkö, yhdistys, virasto tai muu juridinen henkilö.

Tilastokeskuksen henkilöstö kunnioittaa ja suojelee kohdehenkilöiden yksityisyyttä ja etuja samoin kuin kohdeyhteisöjen liike- ja ammattisalaisuuksia. Tilastoyksiköitä koskevat perustiedot pidetään salassa. Poikkeukset tästä periaatteesta mainitaan kohdassa 3.4.

Tilastokeskus voi myös kerätä yksikkötason tietoja toimeksiannosta esimerkiksi muille tilastoviranomaisille. Tällöin tietojen antajalle kerrotaan, kenelle ja mihin tarkoituksiin tiedot annetaan. Tiedonkeruu toimeksiannosta on kuitenkin harvittava jokaisessa tapauksessa erikseen. Tällöin on erityisesti kiinnitettävä huomiota tietojen käyttötarkoitukseen ja siihen, voiko tietojen keruusta olla haittaa Tilastokeskuksen omalle toiminnalle.

Henkilötietolain mukaan yksityishenkilöllä itsellään ei ole oikeutta tarkastaa häntä koskevia tietoja Tilastokeskuksen tilastorekistereistä. Perusteluna on se, että koska tilastorekisterien tietoja ei saa käyttää henkilöä koskeviin hallinnollisiin päätöksiin, tietojen mahdolliset virheet eivät loukkaa hänen etujaan.

3.1 *Tilastojen perustietojen keruu*

Tietoja tilastotarkoituksiin voidaan hankkia sekä suoraan niiltä henkilöiltä ja yhteisöiltä, joita tilasto kuvaa että välillisesti hallinnollisista tietoaineistoista, esimerkiksi väestötietojärjestelmästä tai verotusrekisteristä. Tilastolain mukaan tilastoja laativien viranomaisten on ensisijaisesti käytettävä hyväksi muussa yhteydessä kerättyjä tietoja. Suoraa tietojen keruuta voidaan käyttää ainoastaan, jos tarvittavat tiedot eivät ole saatavissa hallinnollisista aineistoista.

Perustietoja kerättäessä on toimittava mahdollisimman taloudellisesti. Kerätä voidaan vain tilaston laadinnan kannalta välttämättömiä tietoja. Tilastokeskukselle ja tiedonantajille tulisi tietojen keruusta aiheutua mahdollisimman vähän kustannuksia.

Jo keruuvaiheessa määritellään tilaston tai tutkimuksen tavoitteet ja tarkoitus sekä rajataan tietojen myöhäisempi käyttöalue. Toimeksiantotutkimuksissa kerrotaan lisäksi muun muassa, kuka tutkimuksen on tilannut ja kuka sen on rahoittanut. Kerättäessä henkilötietolain mukaisia henkilötietoja henkilörekisteriin, on

laadittava henkilötietolain edellyttämä rekisteriseloste jo ennen tietojen keruun aloittamista.

Kerättäessä perustietoja ilmoitetaan aina, onko niiden antaminen vapaaehtoisista vaiko lakisääteistä. Viimeksi mainitussa tapauksessa ilmoitetaan muun muassa asianomainen lainkohta. Pelkästään maksullisia toimeksiantoja varten tarvittavia perustietoja kerätään vain vapaaehtoisuuden pohjalta, ei lain nojalla.

Haastattelututkimuksissa ja postikyselyissä, joissa vastaaminen on vapaaehtoista, sovelletaan käsitettä ”perehtyneenä annettu suostumus”. Tämä tarkoittaa, että vastaajan tulee olla selvillä siitä, mihin hän suostuu.

Jos tieto on saatu välillisesti sopimuksen perusteella esimerkiksi keskusjärjestöltä, sen käyttö määritellään sopimuksessa. Tietosuoja on kuitenkin vähintään sama kuin lain nojalla saaduissa tiedoissa.

Hyvään tilastotapaan kuuluu myös toimittaa tietojen antajille palautetta heiltä saatujen tietojen perusteella laadituista tilastoista. Tilastolaki velvoittaaakin antamaan palautetiedon tiedonantovelvollisille.

3.2 Tietojen yhdistely

Tilastokeskus voi yhdistää tietoja erilaisista tietoaineistoista. Tietojen yhdistely edellyttää henkilötunnuksen tai yritys- ja yhteisötunnuksen käyttämistä. Henkilötietolaki sallii henkilötunnuksen käyttämisen tietojen yhdistelyssä, koska tietoja yhdistettäessä tunnuksen käyttäminen on välttämätöntä henkilön yksiselitteiseksi yksilöimiseksi. Yhdistelyllä ei kuitenkaan saa vaarantaa kohdehenkilön yksityisyyden suojaa eikä ammatinharjoittajien ja kohdeyhteisöjen liike- ja ammattisalaisuutta. Sen vuoksi tunnukset tulee poistaa tai salakirjoittaa mahdollisimman pian yhdistelyn jälkeen.

Asiakkaan ja Tilastokeskuksen yhteisiä kohdehenkilöitä ja kohdeyhteisöjä koskevia tietoja voidaan yhdistää Tilastokeskuksessa maksullisena palveluna uuden tilaston aikaansaamiseksi.

3.3 Tietojen julkaiseminen ja muu toimittaminen käyttäjille

Pääsääntö on, että julkaistusta tai muuten asiakkaalle luovutetusta tilastosta ei voi saada selville yksittäisen tilastoyksikön ominaisuuksia koskevia tietoja. Pelkkää tietoa, että johonkin tilastotaulukon luokkaan kuuluu vain yksi yksikkö, ei kuitenkaan aina tarvitse pitää salassa. Tilastokeskuksessa on laadittu ohjeita ja suosituksia tietosuojasta tilastotaulukoissa.

Tilastotietoja saa julkaista vain siten, ettei niistä voi paljastua luottamuksellisia tietoja esimerkiksi vertailemalla muihin tietoihin. Tietoja ei pidetä tunnistettavissa olevina silloin, kun tunnistaminen vaatisi kohtuuttomasti aikaa, kustannuksia tai työvoimaa.

Tilastotyöntekijä tunnustaa ryhmäintegriteetin (loukkaamattomuuden). Tilastokeskus ei aseta tarpeettomasti tiettyä ryhmää tai aluetta huonoon valoon. Tämä periaate ei tietenkään estä sitä, että yhteiskuntatilastosta voidaan tunnistaa alueita tai ryhmiä, joiden asema tai elinolot ovat muita heikompia tai muuten poikkeuksellisia. Onhan tilaston tarkoitus auttaa yhteiskunnan päättäjiä edistämään tasa-arvoa ja hyvinvointia.

3.4 Yksikötietojen luovutus

Yleisenä periaatteena on, että yksikkökohtaisia tietoja ei luovuteta tunnistettavassa muodossa ulkopuolisille. Yksikkökohtaisia tietoja ei siis anneta esimerkiksi muiden viranomaisten käyttöön hallinto- tai valvontatarkoituksiin.

Tästä säännöstä on kuitenkin muutamia lailla säädettyjä poikkeuksia. Tilastokeskus on kuolemansyytodistusten arkistointiviranomainen ja kuolinsyytietoja voidaan luovuttaa muista tiedoista poikkeavasti mm. vainajien lähiomaisille, vaakuuslaitoksille ja viranomaisille.

Yritys- ja toimipaikkarekisteriin sisältyvät, tilastolaissa luetellut tiedot sekä viranomaisten toimintaa ja julkisten palvelujen tuottamista kuvaavat tiedot ovat julkisia ja niitä voidaan luovuttaa erilaisiin käyttötarkoituksiin. Tällä yksikkökohtaisten tietojen luovutusmahdollisuudella vältetään päällekkäistä tietojen keruuta, vähennetään kustannuksia ja tiedonantotaakkaa ja edistetään yhtenäisten luokitusten käyttöä.

Tilastokeskuksella on tilastolakiin perustuvat ohjeet käyttöluvien myöntämisestä perusaineiston tietoihin. Käyttöluvan perusteella voidaan tutkimustarkoituksiin luovuttaa otosaineistoja ilman tunnistetietoja. Tiedot iästä, sukupuolesta, koulutuksesta ja ammatista voidaan poikkeuksellisesti luovuttaa tutkimustarkoituksiin myös tunnistetietoineen. Aineisto annetaan aina määrääjäksi. Tietojen mahdollinen yhdistely tapahtuu Tilastokeskuksessa. Määräajan mentyä umpeen tutkimusaineisto on hävitettävä tai palautettava Tilastokeskukselle.

Kokonaisaineistoja ei yleensä luovuteta. Tällainen aineisto kattaa esimerkiksi koko maan, kokonaisen kunnan tai kokonaisen toimialan taikka ammatti- tai koulutusryhmän. Perusteluna on se, että aineistoon sisältyvien yksiköiden tunnistamisriski kasvaa liian suureksi, varsinkin jos asiakkaalla on samoja yksiköitä sisältäviä kokonaisaineistoja. Maanpuolustuksen kannalta arkoja aineistoja ei luovuteta. Monet totaaliaineistot ovat juuri sellaisia.

Kohdehenkilön tietosuojaa ei saa loukata eikä liikesalaisuuksia paljastaa. Tietosuojan turvaamiseksi liian tarkat luokitukset karkeistetaan ennen tietojen luovuttamista.

Luonnollisten henkilöiden arkaluontoisten tietojen osalta ollaan erityisen varovaisia ja niitä voidaan luovuttaa vain erityisistä syistä. Arkaluontoisia tietoja ovat rotua, etnistä alkuperää, poliittista tai uskonnollista vakaumusta, ammattiliittoon kuulumista, rikollisuutta, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta, terveydentilaa, sairautta, vammaisuutta, hoitotoimenpiteitä, seksuaalista käyttäyty-

mistä, sosiaalipalvelujen käyttöä, toimeentulotuen saamista sekä alkoholin ja huumeiden käyttöä koskevat tiedot. Arkaluontoinen voi olla myös aineisto, joka sisältää erityisen paljon ja kattavasti tietoja yhdestä henkilöstä tai henkilöryhmästä.

Tutkijoiden palvelemiseksi Tilastokeskuksessa toimii erityinen tutkimuslaboratorio. Tässä laboratoriossa tutkijat voivat Tilastokeskuksen valvonnassa käyttölupaa saatuaan käsitellä aineistoja, joita niiden laajuuden tai tilastoyksiköiden – erityisesti yritysten – tunnistamisriskin vuoksi ei katsota tarkoituksenmukaiseksi luovuttaa Tilastokeskuksen ulkopuolelle. Tutkijoiden toivotaan myös noudattavan soveltuvien osin näitä Tilastokeskuksen ammattieettisiä ohjeita.

4 *Velvollisuudet asiakkaita kohtaan*

Tilastontekijällä on velvollisuuksia asiakkaita kohtaan. Velvollisuudet perustietojen antajia ja niitä yksilöitä ja yhteisöjä kohtaan, joita tilastot kuvaavat, saattavat rajoittaa mahdollisuuksia palvella asiakkaita.

4.1 *Hyvä asiakaspalvelu*

Hyvä asiakaspalvelu edistää tietojen käyttäjän toimintaa ja päätöksentekoa, lisää Tilastokeskuksen tietojen käyttöä ja tuntemusta sekä luo virastolle hyvän julkisen kuvan ja sitä kautta parantaa Tilastokeskuksen toimintaedellytyksiä. Asiakaspalautteen avulla saadaan tärkeitä viitteitä toiminnan kehittämiseksi.

Hyvään asiakaspalveluun kuuluu palveluhalukkuus ja joustavuus. Asiakkaita palvellaan asiakaslähtöisesti, asiakkaiden palvelutarpeet otetaan huomioon jo tuotantoprosessin suunnittelussa. Asiakkaille tiedotetaan palvelumahdollisuuksista. Sovituista määräajoista ja aikatauluista pidetään kiinni. Jos niitä ei voida ylivoimaisen esteen takia noudattaa, ilmoitetaan asiakkaalle siitä heti.

Tilastokeskus suorittaa asiakkaalle Tilastokeskuksen toimialaan liittyviä toimeksiantoja. Koska toimeksiantojen tulee liittyä Tilastokeskuksen toimialaan, Tilastokeskus ei tee esimerkiksi mielipide- ja markkinatutkimuksia. Jos on epäselvää, voidaanko jokin toimeksianto ottaa vastaan, tulisi asiasta pyytää Tilastokeskuksen tilastoeettisen lautakunnan lausunto.

Maksullisessa palvelutoiminnassa Tilastokeskus soveltaa joustavaa hinnoittelua ottaen huomioon virastolle asetetut kannattavuusvaatimukset, vaikuttavuustavoitteet sekä asiakkaiden tasapuolisen kohtelun. Hinnoittelu voi perustua esimerkiksi kustannuksiin, kysyntään tai kilpailunmukaiseen hintatasoon. Tilastokeskus ei käytä hinnoittelussaan väärin mahdollista hallitsevaa markkina-asemaansa, vaan ottaa aina huomioon tavoitteensa edistää tietojen käyttöä koko yhteiskunnassa. Kertaalleen verovaroin tuotettu tieto on ilmaista. Vain tiedon muokkaamisesta asiakkaalle laskutetaan.

Tilastokeskus on tasapuolinen asiakkaidensa suhteen. Kaikkia asiakasryhmiä palvellaan parhaalla mahdollisella tavalla ottaen huomion voimassa olevat säädökset ja eettiset periaatteet.

Tilastokeskuksen henkilöstö hankkii asiakkaalle parhaan mahdollisen Tilastokeskuksesta löytyvän tietämyksen, vaikkei asiakkaan haluama tieto kuuluisikaan hänen oman pätevyysalueeseensa. Tällaisia asioita ovat usein esimerkiksi tutkimusmenetelmien käyttö ja aineistojen luotettavuuteen liittyvät yksityiskohtaiset tiedot. Jos tietoa ei Tilastokeskuksesta saa, pyrkii Tilastokeskuksen työntekijä selvittämään tiedon lähteen.

Mahdollisimman aikaisin asiakkaan kanssa neuvotellaan toimeksiannon aikataulusta ja kustannuksista sekä laadusta. Toimeksiannoissa noudatetaan yleisesti hyväksytyjä tieteellisiä periaatteita ja menettelytapoja. Asiakkaalle ilmoitetaan myös tilaston luotettavuusrajat ja muut tulosten tulkintaan vaikuttavat seikat. Tilastokeskus ottaa toimeksiannon vain, jos katsoo laadun olevan riittävä asiakkaan tarkoituksen saavuttamiseksi.

Tilastokeskuksen keskeiset palveluperiaatteet on määritelty ja koottu yhteen asiakkaille annettavan palvelulupauksen perustaksi.

4.2 *Tietosuoja voi estää toimeksiannon*

Joskus asiakkaalle ei voida luovuttaa hänen haluamiaan tietoja, vaikka kyseiset tiedot löytyisivätkin Tilastokeskuksesta tai ne olisivat esimerkiksi kyselytutkimuksena hankittavissa. Useimmiten tämä johtuu siitä, että tietosuoja on turvattava. Tällaisissa tapauksissa asiakkaan kanssa pyritään aina neuvottelemaan vaihtoehtoisesta ratkaisusta. Mm. selvitetään tarkkaan, mitkä ovat asiakkaan kannalta tärkeimmät tiedot, jolloin useimmiten muuttujia voidaan karkeistaa. Ratkaisuna voi myös olla esimerkiksi se, että aineisto säilytetään Tilastokeskuksessa ja asiakkaalle tehdään hänen tarvitsemansa taulukot.

4.3 *Asiakkaan oikeudet*

Tilastokeskus huolehtii myös asiakkaan tietosuojasta ja kunnioittaa hänen oikeuksiaan. Ulkopuolisille ei kerrota toimeksiantajan toimeksiantoon tai hänen kanssaan tehtävään sopimukseen sisältyviä yksityisyyttä taikka liike- tai ammattisalaisuutta koskevia tietoja.

Toimeksiantosopimuksissa määritellään Tilastokeskuksen ja asiakkaan oikeudet ja velvollisuudet. Yleisten toimitusehtojen mukaisesti Tilastokeskuksella on oikeus julkistaa toimeksiantotutkimusten tuloksia. Toimeksiannon yhteydessä syntyvät aineistot, menetelmät, ohjelmistot ja tulokset ovat Tilastokeskuksen omaisuutta. Ne eivät siirry asiakkaan omaisuudeksi ja määräysvaltaan ellei toimeksiannon yhteydessä poikkeuksellisesti toisin sovita.

Tällaisia sopimuksia voidaan tehdä toimeksiannoissa, joita varten tilaaja antaa liikesalaisuudeksi katsottavaa tietoa. Tällöin toimeksiannon tulokset jäävät vain asiakkaan käyttöön. Asiakkaan kanssa voidaan myös erityisestä syystä sopia niin sanotusta karenssiajasta, ellei selvityksellä ole laajaa yhteiskunnallista merkitystä. Karenssiajan päätyttyä Tilastokeskuksella on oikeus julkistaa tuloksia.

5 *Velvollisuudet rahoittajia ja työnantajaa kohtaan*

Tilastontekijän työnantaja on Tilastokeskus ja sitä kautta valtio ja kansalaiset. Toiminnan rahoittajia ovat valtio, yhteistyökumppanit ja asiakkaat. Näitäkin kohtaan tilastontekijällä on velvollisuuksia. Asiakkaiden osalta velvollisuuksia käsiteltiin edellä luvussa 4.

5.1 *Vastuu suorituksesta, ammattitaidosta ja laadusta*

Niin rahoittajilla kuin työnantajallakin on oikeus odottaa, että tilastontekijä pyrkii hoitamaan tehtävänsä mahdollisimman hyvin ja käyttää työssään koko asiantunteutustaan sekä kaikkia tietojaan ja taitojaan.

Tilastoammattilainen noudattaa työnantajan ohjeita esimerkiksi tietosuojasta, tehtävän laajuudesta, aikataulusta ja kustannuksista. Hän huolehtii yhteistyössä työnantajan kanssa ammattitaitonsa ylläpitämisestä ja kehittämisestä.

Koko henkilöstö vastaa omalta osaltaan työyhteisön tavoitteiden saavuttamisesta, tuotekehityksestä, palvelukyvyn parantamisesta ja työilmapiiristä.

Tuotteiden ja palvelujen korkea laatu on työnantajan, rahoittajan ja tilastoammattilaisen yhteinen etu. Jos syntyy erimielisyyksiä siitä, onko valmiin tai työn alla olevan tuotteen laatu riittävän korkea, tai siitä, onko käytetty oikeita menetelmiä, pyritään ongelma ratkaisemaan neuvottelemalla yleisesti hyväksytyjä tieteellisiä ja ammatillisia periaatteita noudattaen.

5.2 *Vastuu yrityskuvasta ja liikesalaisuuksista*

Tilastokeskuksen hyvä maine syntyy jokaisesta työntekijästä, siihen voivat kaikki Tilastokeskuksen työntekijät toiminnallaan vaikuttaa. Tämä työntekijän on syytä ottaa huomioon kaikessa ulospäin suuntautuvassa toiminnassaan. Tiedonantajien, asiakkaiden, tavaraintoimittajien ja muiden yhteys- ja kohderyhmien suuntaan toimitaan asiallisesti ja sopimuksia ja sitoumuksia noudattaen.

Esiintyessään julkisuudessa viraston edustajana Tilastokeskuksen työntekijä noudattaa tämän oppaan periaatteita.

Tilastokeskuksen työntekijä ei ilmaise viraston liikesalaisuuksia tai turvallisuuteen liittyviä asioita ulkopuolisille.

Liite 1: Neuvoston asetus (EY) N: o 322/97 yhteisön tilastoista, 10 artikla

Yhteisön tilastoja hallitsevat periaatteet ovat puolueettomuus, luotettavuus, relevanssi, kustannustehokkuus, tilastosalaisuus ja avoimuus, joilla taataan sekä deontologiselta että ammatilliselta kannalta mahdollisimman hyvä laatu.

Ensimmäisessä alakohdassa mainitut periaatteet määritellään seuraavasti:

‘puolueettomuus’ on objektiivinen ja itsenäinen tapa tuottaa yhteisön tilastoja, vapaa kaikesta poliittisten tai muiden eturyhmien painostuksesta, erityisesti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen parhaiten soveltuvien tekniikoiden, määritelmien ja menetelmien valinnassa. Se edellyttää kaikkien käyttäjien (yhteisön toimielimet, hallitukset, sosiaaliset ja taloudelliset toimijat, akateemiset eri alojen edustajat ja suuri yleisö) saavat mahdollisimman pienellä viiveellä tilastot käyttöönsä,

‘luotettavuudella’ tarkoitetaan, että yhteisön tilastot kuvaavat mahdollisimman totuudenmukaisesti sitä todellisuutta, jota ne on suunniteltu edustamaan. Tämä edellyttää tieteellisten perusteiden käyttämistä lähteiden, menetelmien ja menettelyjen valinnassa. Kaikki kattavuutta, metodeja, menettelyjä ja lähteitä koskevat tiedot lisäävät myös tiedon luotettavuutta,

‘relevanssilla’ tarkoitetaan sitä, että yhteisön tilastojen tuottaminen on riippuvainen selkeästi määritellyistä vaatimuksista, jotka perustuvat yhteisön tavoitteisiin. Nämä vaatimukset määräävät tilastojen alat, ajoituksen ja laajuuden, joiden tulee kaiken aikaa pysyä uuden väestötilastollisen, taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristön kehityksen tasalla. Tietojen keruu on rajattava siihen, mikä on haluttujen tulosten saavuttamisen kannalta välttämätöntä. Sellaisten yhteisön tilastojen tuottaminen on lopetettava, jotka ovat lakanneet olemasta yhteisön tavoitteiden kannalta merkityksellisiä,

‘kustannustehokkuudella’ tarkoitetaan kaikkien saatavissa olevien voimavarojen parasta mahdollista käyttöä ja vastaajille aiheutuvan vaivannäön vähentämistä pienimpään mahdolliseen. Tilastojen tuottamisen vaatiman työmäärän ja kustannusten on oltava suhteessa tavoiteltujen tulosten tai hyötyjen merkitykseen,

‘tilastosalaisuudella’ tarkoitetaan suoraan tilastollisiin tarkoituksiin tai välillisesti hallinnollisista tai muista lähteistä saatujen yksittäisiin tilastoyksiköihin liittyvien tietojen suojaamista tietosuojarikkomuksia vastaan. Se edellyttää, että estetään saatujen tietojen käyttö muihin kuin tilastollisiin tarkoituksiin sekä tietojen laiton paljastaminen,

‘avoimuudella’ tarkoitetaan vastaajien oikeutta saada tietoja oikeudellisesta perusteesta, tarkoituksista, joita varten tiedot on kerätty, ja käyttöön otetuista suojoitoimista. Yhteisön tilastojen keräämisestä vastaavien viranomaisten on kaikin tavoin pyrittävä toimittamaan tällaiset tiedot.

Liite 2: Tilastoalan ammattietikkaan liittyviä päätöksiä, suosituksia, säädöksiä ja ohjeita

Kansainvälisen tilastoinstituutin tilastoalan ammattietikkajulistus. Hyväksytty ISI:n jäsenistön kokouksessa Amsterdmissa 21. elokuuta 1985. 23 sivua.

<http://www.cbs.nl/isi/ethics.htm>

Virallisen tilaston peruseriaatteen (Fundamental Principles of Official Statistics). Hyväksytty Yhdistyneiden Kansakuntien tilastokomission kokouksessa huhtikuussa 1994. 2 sivua, joissa 10 periaatetta

<http://www.unece.org/stats/documents/fund.principles/efund.pdf>

Euroopan Neuvoston ministerikomitean suositus N:o R (97) 18 tilastollisiin tarkoituksiin kerättyjen ja käsiteltyjen henkilötietojen suojelusta (Protection of Personal Data collected and processed for statistical purposes) 30.9.1997. 11 sivua.

<http://www.tietosuoja.fi/2671.htm>

Tilastolaki (62/1994)

Neuvoston asetus (EY) N:o 322/97 yhteisön tilastoista

<http://europa.eu.int/eur-lex>

Henkilötietolaki (523/1999)

<http://www.tietosuoja.fi/1577.htm>

Ohje tilastolain soveltamisesta Tilastokeskuksessa 15.5.2000 (TK-00-579-00)

Tilastokeskuksen henkilötietolain soveltamisohje 15.5.2000 (TK-00-578-00)

Ohje käyttölupien myöntämisestä Tilastokeskuksen perusaineistoon 20.5.1994 (TK-00-854-00)

Tilastokeskuksen sisäisten tietojen käyttöluvan ohje 28.10.1998 (TK-00-1785-98)

Tilastokeskuksen ohjeet taulukkomuotoisen yritystiedon suojaamiselle 21.6.2000 (TK-00-1330-99)

Tilastokeskuksen ohjeet taulukkomuotoisten henkilötietojen suojaamiselle 1.3.2002 (TK-00-888-00)

Tilastokeskuksen tietosuojaohje 17.9.1996 (TK-00-1603-96)

Tilastokeskuksen ohje tietoturvasta mikro- ja verkkoympäristössä 22.3.1993 (TK-00-577-93)

Valtiovarainministeriön päätös eräiden tilastotietojen salassapitamisesta ennen niiden julkistamista (36/1994)

Tilastokeskuksen ohje koskien ennakkotietojen ja tarkastamattomien tietojen luovuttamista 29.7.1996 (TK-00-1308-96)

Tilastokeskuksen julkistamisohje 25.2.2000

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Statistikcentralen, försäljning
PB 4C
00022 STATISTIKCENTRALEN
tfn (09) 1734 2011
fax (09) 1734 2500
myynti@stat.fi
www.stat.fi

Statistics Finland, Sales Services
P.O.Box 4C
FIN-00022 STATISTICS FINLAND
Tel. + 358 9 1734 2011
Fax + 358 9 1734 2500
myynti@stat.fi
www.stat.fi

ISSN 0355-2063
= Käsikirjoja
ISBN 952-467-095-X